

# BUDAPEST LESZ A RÓZSÁK VÁROSA

**A fővárosi kertészet nagyszabású programja, világhírű alkotásai és küzdelme a büdzsécsoökkentéssel — Befejezik a gellérthegyi sziklakertet, hatezer rózsát kap Gül Baba, a rózsák atyja**

(Saját tudósítónktól.) Könnyű tavaszi kosztümöt öltött magára Budapest. A ragyogó szép főváros a tavasz jöttével felvette magára virágpompás, díszes ruháját, a sétányokon, parkokban, tereken kizöldültek a fák, a korai nyár jöttére eleinte talán még hitetlenkedő fák és eszerjék is meggyorsították a legutolsó napokban a rügyek fakadását, az orgona dús fürtökben kezd illatozni, a gesztenyefasorok finomszirmú, illathimporos, hősínű kis karácsonyfákat mutatnak már itt-ott dúsan zöldelő lombosáruk között, még a zajos, autobenzines, gőzgázos körutakon szinylődő árva platánok is vágyakozva nyújtogatják száraz karjukat a cirógató napsugár aranyzónáiba, vágyódó nosztalgiaival gondolnak a budai hegyek közt szabadon élő büszke társaikra, aszfalt és kovácsolt vasbilincsek közé szorított testükben is megpezdült a tavaszi élet.

Kivirágzottak a virágágyak is mindenfelé a városban. Eszre sem vettük, egyik napról a másikra a barna föld helyén szinypompás tulipánagy, a tavaszi flóra bájos gyermekeinek tündérserege gyönyörködött a szemet, smaragdszínű pázsit hullámszik ott, ahol

## A világhírű irredenta-virágágy

Megfelelő ember a megfelelő helyen: Morbitzer Dezső igazgató áll a kertészet élén. Izlése, kulturája, korszerű újításai finom érteke és nagy szakmabeli tudása adnak súlyt és jelentőséget az egész intézménynek. A legutóbbi időkhöz szokásban volt motivumoktól eltérően, érdekes reformokat hozott a kertépítészet terén. Elsőnek operált magyaros motívumokkal. Megalkotta a Szabadságtéren az Irredenta virágágyat, amely előtt minduntalan meg-megáll a külföldi látogatók egy-egy csoportja, amely ma már olyan érdekes látványossága Budapestnek, hogy az IBUSZ is felvette a külföldiek számára rendezett sight-seeing városbemutató körutazások programjába s amelyről a London News illusztrációk egész sorozatát közölte, hangsúlyozva, hogy egész Európában egyedülálló egy virágágyak ilyen domborművű dekoratív megoldása.

## Sziklakert a Gellérthegyen

Külföldi szakemberek szerint is értékes unikum Morbitzer igazgatónak egy másik alkotása: a Gellérthegy déli lejtőjének kertészeti megoldása. Itt már magában a vulkánikus hegy adottsága is érdekes, de harmonikusan és a gondolatot művészi módon továbbfűzve, oldotta meg a kérdést a kertészet vezetője, amikor példátlanul gazdag sziklakertet létesített itt, meghagyva az elszakított magyar részek flóráját összegyűjteni szándékozó kísérlet eddigi alkotásait. Rendkívüli ügyességgel kellemes, tetszetős és modern tájkertet, még a vezető európai kertészek, a német szakemberek által is megcsodált alpinetumot varázsolt ide Morbitzer Dezső. A terraszírozott déli oldalon létesített napos játszótér sikerére jellemző a statisztika, amely szerint egy-egy délelőttön 700—800 gyermek fordul meg itt.

Király Kálmán tanácsnok, a városrendezési ügyosztály vezetője, aki alá

pár nappal ezelőtt még mi sem látszott és mindenütt látjuk, érezzük, hogy valamilyen gyengéd, szeretetteljes gondoskodás őrzi virágoskertjeinket.

És valóban, idén is megfigyelhettük, hogy a kellő időpontban megjelentek a sétányokon, a kertekben, a parkokban a fővárosi kertészek, teljes fegyverzetel, ásóval, kapával, taposódeszkával, sarabolóval, nyesóllóval, kacor nevezetű kertészkesével, kéregvakaróval, kasszával, sarlóval, gereblyével, gyephántókkal, szedőkampókkal, fűrészekkel, seprűkkel, puttonyokkal, fecskendőkkel, targoncákkal, hogy végrehajtsák a szükséges kozmetikai műveleteket Budapest városképének radjuk bizott tevételein.

Szívesen és örömmel ír az újságíró az ő munkájukról, a székesfővárosi kertészetének működéséről. Mert hiszen valóságos csodákat művelt ez az intézmény nemcsak az elmúlt másfél évtizedben, hanem leginkább a legutóbbi pár esztendőben. És amikor utánajárunk, érdeklődünk, kinyomozzuk, hogy kik, hogyan és miként végzik ezt a nagy és fontos munkát, érdekes képet kapunk a fővárosi kertészet munkásságáról.

a fővárosi kertészet tartozik s aki mindenben tisztult izléssel, hozzáértéssel és a legnagyobb lelkesedéssel karolja fel a városképítésnek ezt az egyik legnemesebb módját, nagyszerű ötletet valósított meg Ciprián Gyula tanácsos, a kertészeti alosztály referense segítségével: tornaszereket, csúzdákat, hintákat, játszószerkeket állítottak fel a nap-sütéses, virágos gyermek-eldorádóban, ahol erre a célra külön kiképzett felügyelő őrökdi az apróságok fölött.

## A három telep

A fővárosi kertészetet három telep látja el növényanyaggal. Szilágyi József főfelügyelő igazgatóhelyettes vezeti a vágányutcai és népliget telepeket. A Vágány-utcában a cserepes kultúrákat művelik, a virágágyak kiültetéséhez szükséges palántákat, disznóvénnyeket, évelőket (ösziróza, primula, iris stb.) és sziklaévelőket tenyészítik. A népligeti faiskolában a lombhullató cserjék és fák szaporítása folyik, európai hírű ennek a faiskolának dendrologiai gyűjteménye s a legnagyobb siker kíséri az állandóan folyó kísérleteket, amelyek olyan díszes és speciális fák és cserjék meghonosítására irányulnak, amelyeket eddig Budapestnek nem minden vonatkozásban szerencsés éghajlatában nem sikerült aklimatizálni. Értékes eredménye ennek a telepnek, hogy megkezdhetette saját magnolia-tenyésztését.

## Nincs már szükség importra

A harmadik telep a városmajori faiskola. Jancsó Vilmos csoportvezető, kertészeti tiszt vezetése alatt áll. Ez az iskola adottságánál fogva örökzöld növények, fenyőfélék és rózsák szaporításával foglalkozik. Ezelőtt az volt a helyzet, hogy úgynevezett félig kész növé-

nyeket, örökzöldet, fenyőket, Németszágból, Belgiumból, Franciaországból, Hollandiából kellett importálni, ezeket itt továbbfejlesztették és pár évi iskoláztatás után ültették csak ki a sétányra. Ez a rendszer évente 25—30,000 pengős kiadást jelentett a főváros számára. Három évvel ezelőtt, amikor lezárultak a vámsorompók, megkezdődött a telepen a nagy munka s ma már elértük, hogy mindazt, amit azelőtt importáltunk, magunk tudjuk előállítani. Az elmúlt három év alatt olyan fenyőgyűjteményre tettünk szert, amely egyedül áll egész Magyarországon.

## Lélektan és rózsakultusz

Ugyancsak baj volt a múltban a rózsákkal is. Budapest nem volt kellőképpen ellátva rózsákkal, illetve csak kényes, sok kezelést, takarást, gondozást igénylő fajták voltak. Most sikerült a városmajori telepnek szaporítani az úgynevezett parkrózsákat és Morbitzer igazgató programja szerint évente körülbelül tízezer darabot ültetnek ki a sétányokra.

Remek lélektani fogással dolgozik a kertészet vezetője, amikor ilyen tömegesen dobja ki a rózsákat a budapest-

## Hogyan születik egy sétány?

Egy sétány úgy születik, hogy valamilyen újrendezéssel kapcsolatban bizonyos új területecskéket, kis square keletkeznek, kiképzésük kertészeti megoldást igényel. A kertészet vezetői szinte lesben állnak ilyen alkalmakra, lecsapnak rá, mint héjja a zsákmányra és ahol csak alkalmuk nyílik, — erre tanuk vagyunk mi Budapest egész közönsége, — rögtön gyepesítik, virágokkal, bokrokkal, fákkal látják el az új területet. Ilyenkor Morbitzer igazgató kezébe veszi a rajzolószert, felrakja az alaprajztervét, konferenciázik Király tanácsnokkal s létrejön a részletes terv. A szempont mindig az, hol fekszik, milyen forgalmú a kérdéses terület és milyen publikum fogja használni.

## Gül Baba rózsáligete

Igen érdekes jövőbeli terv az, amely szerint Buda egyik idillikus pontját, a Gül Baba türbéje fölötti kis dombocskán álló Veronika-kápolna környékét akarják kertészeti szempontból rendezni. Költői és finom gondolat, hogy Gül Babának, a rózsák atyjának szomszédságában csupa, de csupa rózsával díszítik fel az új sétányt. Hiszen említettük, hogy ma már sikerült a legkülönbözőbb célokra használható rózsákat kitenyészteni s a terv szerint itt is holmi sablonos jázminbokrok, fagyalcsérjék helyett parkrózsák felhasználásával oldják majd meg a feladatot. Még a rézsutos domboldalt is futórássával, esetleg sziklacsoportok közé ültetett, Budapest környékén gyakran előforduló törperősákkal ültetik be, úgy hogy mintegy 5—6000 rózsát fogja ékesíteni a Veronika-kápolna körülötti területet s a Rózsadombnak ezt az előkelő villakörzetét tényleg megajándékozta azzal a virággal, amelyről valaha az a domb nevét nyerte. Pompás tavaszi díszében ez a rozárium híres és szép látványossága lesz Budapestnek s mivel a földmunkákat már a nyáron megkezdik, jövő tavasszal el is készülhet a rózsakert.

## „Csak pénz is lenne!”

Egy másik szép terv a Gellérthegy felső övezetének megoldása. A Citadella közvetlen környékét, különösen a déli oldalt, az alsó sziklakert folytatásaképpen fogják kiképezni. Idén nyárra tervezik még a Városliget bizonyosfokú

tervezését is. Általában azonban a csoportvezetők gazdag programmal készen állanak. Mindegyikük szemmel tartja saját területét, kész tervekkel áll készen a munkára. Csak egy mindig a közös sóhajuk: „csak pénz is legyen rá!”

Valóságos vezérkari stratégiával dolgozik a kertészet vezetősége, hogy nagy munkáját ellássa. A főváros nyolc csoportra van osztva. Minden csoport élén kertészeti felügyelők, főtisztek és tisztok állanak, minden csoportba állandóan beosztanak 2—3 okleveles, főiskolát végzett kertészt, valamint 6—8 szakképzett kertészsegédet s az ellátandó terület nagyságához mérten még 100—200 munkást.

Összesen mintegy 900 emberrel dolgozik a kertészet, amely abból a szociális szempontból indul ki, hogy inkább rövidebb ideig foglalkoztat több munkást, csak hogy több embert juttasson keresethez. Meg kell itt jegyezni, hogy az igazgatótól le az utolsó kertészsegédig, mindenki olyan szeretettel és buzgalommal látja el munkáját, hogy a hivatalos munkaidőn túl mindegyik naponta önként és ingyen többórás pluszmunkát végez.

## Egymillió csökkentés

Mert a pénzkérdés itt is aggasztó. A fővárosi kertészet költségvetése ugyanis 5—6 évvel ezelőtt csaknem megegyezett akkora volt, mint ma. 1928-ban 2,400,000 pengő állt rendelkezésre. Jöttek az 1931-es, 1932-es és a tavalyi csökkentések, itt is lefaragtak egy tételt, ott is, úgy hogy ma több mint 40 százalékkal lepadt a kertészet büdzséje, amelyből idén már több mint egymillió pengőt törölt a kényszerűség: 1,393,900 pengő áll a kertészet rendelkezésére és sok szép tervnek kell szunyadoznia, rengeteg ötlet nem valósulhat meg a pénzhány miatt, amely ma már a meglévő alkotások fenntartását, kellő gondozását is veszélyezteti.

Pedig nem hiábavaló befektetés az a pénz, amit a főváros kertészetére fordítanak. Egy virágos sétány, egy zöldelő park szép és dekoratív elem a városképben. De érdekesen cáfolja a régi Kant-féle definíciót, hogy szép az ami érdek nélkül tetszik. A virágos főváros szép. Tetszik, nagyon is tetszik. De egyúttal érdek is, érdekünk, hogy virágos legyen. Idegenforgalmi érdek. Egészségügyi érdek a fizikai egészség szempontjából éppúgy, mint a léleknek felfrissülést, szépet, tehát üdítést nyújtó tényező. Nem is szólva szociális fontosságáról annak, hogy egy nagyváros körzetében a lakosság pszichéjére gyermekortól kezdve milyen esztétikai, nevelő hatással van a virágosítás.

Amelynek munkáját a kertészet emberei, a virágos honfoglalók, világlátott, nyelveket beszélő, magasnívű szakemberek, szívvel és szeretettel, minden bürokratizmus nélkül, kulturált tudással és valamilyen egészen speciális magyar lelkesedéssel, lendülettel végzik.

Dr. Kertész Róbert

**A 8 Órai Újság  
telefonja: \*15—0—14**